

Talabalarda Internetga Qaramlikni O'rganish

Siddiqov Sardorbek Zafarjon o'g'li

Namangan davlat universiteti Pedagogika-psixologiya fakulteti,
Amaliy psixologiya yo'nalishi talabasi

Annotatsiya. Maqolada internetga qaramlik tushunchasi ochib berilgan va talabalarning internetga patologik moyilligini o'rganish natijalari keltirilgan, undan tashqari internet resurslaridan foydalanish, nazoratning ba'zi usullari ko'rib chiqiladi.

Kalit so'zlar: internetga qaramlik, internetga qaramlik, foydalanuvchi Internet, ma'lumotlarning ishonchligi, raqamli texnologiyalar.

Zamonaviy odamning hayotini kompyuterlarsiz tasavvur qilib bo'lmaydi va hozirgi kunda insonning deyarli barcha sohalari faoliyat, u yoki bu tarzda, kompyuterlar bilan bog'liq va shunga mos ravishda va Internet tarmog'i bilan. Ta'lim psixologiyasi nuqtai nazaridan Internet quyidagicha ishlaydi bilim olish vositasi, ammo undan foydalanish quyidagicha tashqi ko'rinish bilan bog'liq ijobiy va salbiy jihatlar internetga qaramlikdir.[5] Ushbu turdagi qaramlik haddan tashqari foydalanish bilan yuzaga keladi. Internetga qaramlikning oqibatlarini quyidagicha ifodalanadi: psixologik va jismoniy alomatlar, shuningdek muammolar ijtimoiy soha (oilalar, o'quv faoliyati, ish va boshqalar). [2] Hozirgi vaqtda uning dolzarbligi tobora ortib borayotganligi sababli kompyuterlashtirish, internet texnologiyalarini rivojlantirish va ulardan foydalanish xususan, o'quv jarayonida ushbu masalani muhokama qilish yaqinda boshlandi. Birinchi marta 80-yillarning oxirida amerikalik olimlar kompyuterga qaramlik haqida gapira boshlashdi internetdan patologik foydalanish muammosini o'rganishdi. K. Yang, I. Goldberg, A. G. Asmolov, Y. D. kabi olimlar shug'ullanishgan. Babaeva, V. A. Burova (Loskutova), A. E. Voyskunskiy, A. Jichkina, K. Myurrey, O. V. Smyslova, G. D. Sugutskaya va boshqalar. "Internetga qaramlik" atamasi A. Golderg tomonidan taklif qilingan. 1995 yildan davom etadigan giyohvandlikning yangi shaklini tavsiflash uchun xulq-atvoriga bog'liqlikning barcha qonunlariga ko'ra, u o'zini engib bo'lmaydigan tarzda namoyon qiladi. I. Goldberg Internetga qaramlikni quyidagicha tavsiflaydi: "maishiy, o'quv, ijtimoiy ta'sirga zararli ta'sir,

ish, oilalar, moliyaviy yoki psixologik sohalarda faoliyat". Biroq, "Internetga qaramlik" atamasi o'rniga tadqiqotchi "patologik" atamasidan foydalanishni afzal ko'rdi kompyuterdan foydalanishda". Hozirgi vaqtda bu atama kengroq kategoriya uchun ishlatiladi, unda kimdir patologik jihatdan u umuman kompyuterdan, shu jumladan turlardan foydalanadi. Ijtimoiy bo'lmagan foydalanish va "Internetga qaramlik" atamasi patologik degan ma'noni anglatadi va ijtimoiy shovqinlarni jalb qilish uchun kompyuterdan foydalanish hisoblanadi.[6] K.Yangning fikriga ko'ra, Internetga qaramlik ko'p o'lchovli o'z ichiga olgan hodisa:

yangilikni izlash; doimiylikka intilish tuyg'ularni rag'batlantirish; hissiy bog'liqlik; his qilishdan zavqlanish.[7] Kimberli Yang Internetga qaramlikning 4 ta asosiy alomatlarini keltiradi:

1. elektron pochta tekshirish uchun majburiy istak;
2. keyingi internetga kirishni doimiy kutish;
3. internetda ko'p vaqt harakatlanish;
4. atrofdagilarning odamlar internet uchun juda ko'p pul sarflayotgani haqidagi shikoyatlari.

Shuningdek, u o'zini namoyon qiladigan salbiy hodisalarni tasvirlab berdi: "ma'lumotlarning haddan tashqari yuklanishi"; patologik internet vositachiligidagi qimor o'yinlariga qo'shilish, onlayn auksionlar yoki elektron xaridlar; qaramlik suhbat xonalarida, guruh o'yinlarida va telekonferentsiyalarda, tashkil etishdan oxir oqibat olib kelishi mumkin bo'lgan bunday do'stlik munosabatlarining rivojlanishi haqiqiy hayotda mavjud bo'lgan oila va do'stlarni virtual bilan almashtirish. [7] So'nggi o'n yilliklarda odamlarning hayotida internet ajralmas qismga aylandi. Kompyuter Internet bilan birgalikda kuchli bo'ldi. Internet mukammal bo'lishiga qaramay tadqiqot vositasi, talabalar bilan bog'liq muammolar mavjud o'qish, chunki ular bir necha soat davomida ahamiyatsiz saytlarga tashrif buyurishadi suhbat xonalarida suhbatlashish, tanishlar bilan suhbatlashish va interaktiv o'yinlar o'ynash darslar o'rniga. Ular uy ishlarini bajarishda muammolarga duch kelishmoqda topshiriqlar, imtihonlarga tayyorgarlik. Ko'pincha ular o'zlarini va tarmoq vaqtini nazorat qila olmaydilar. Ma'lum bo'lishicha, talabalar aksariyati muntazam ravishda darslarga tayyorgarlik ko'rishda Internet-resurslarning yordamiga murojaat qilishadi. Ular tarmoqdagi ma'lumotlardan keng foydalanishadi. Shunday qilib, ishonchlilikni nazorat qilish zarurati tug'iladi. Birinchidan, haqiqiy materiallar. Haqiqatni ixtiro qilishning iloji yo'q, chunki uning ishonchligi qat'iy o'rnatilgan. Har qanday haqiqiy va statistik ma'lumotlar mavjud manba, ehtimol nufuzli manbalarga havolalar mavjud. [3] Ikkinchidan, boshqa ma'lumot manbalarini izlash kerak, chunki taqqoslash haqiqatni izlashning eng samarali usullaridan biridir. Yo'q saytning reytingi va obro'sini aniqlash unchalik muhim emas. Eng olingan haqiqatning to'g'riligiga ishonch hosil qilishning oddiy va samarali usuli ma'lumot uchun, u saytning joylashtirilgan obro'si bilan tanishadi. Ma'lum manbalar odatda ishonchli, chunki ular o'zlarining reytinglariga sezgir va uni almashtirmaydilar. Bundan tashqari, bunga arziydimi yoki yo'qligini tushunish uchun har qanday maqolaga ishonib, siz holat haqida ma'lumot qidirishingiz mumkin va uning muallifining vakolatlari. Ko'p narsa qidiruv protsedurasiga bog'liq va so'rov matniga. Har qanday qidiruv tizimi o'z ma'lumotlar bazasini qidiradi milliard sahifadan berilgan. Shuning uchun qidiruv maqsadini aniq tushunish kerak. To'g'ri yozilgan so'rov ko'p vaqt va kuchni tejaydi, shuningdek, sizga kerakli narsani topishga imkon beradi. [3] Shunday qilib, yuqoridagilarni umumlashtirib, quyidagilarni amalga oshirish mumkin quyidagi xulosalar. Shubhasiz, Internetning doimiy rivojlanishi bilan bog'liq - texnologiyalar, talabalar o'rtasida ijobiy fikr shakllandi internetning foydaliligi. Ammo shuni yodda tutish kerakki, qobiliyatsiz resursdan foydalanish quyidagi shaklda salbiy natijalar berishi mumkin ya'ni internetga qaramlik. Shu munosabat bilan tadqiqot o'tkazildi. Ma'lum bo'lishicha, talabalar foydalanishda eng faol hisoblanadi. "World Wide Web" resurslari va ularning muhim qismini sarflang tarmoqdagi vaqt.

Shubhasiz, so'nggi yillarda Internet eng ommabop ma'lumot manbai bo'ldi. Bu tabiiy, chunki

qidirish tarmoqdagi ma'lumotlar qulay, sodda va quyidagilarga qaraganda ancha kam vaqt talab etadi: kutubxonaga borish, gazeta arxivlarini o'qish yoki hatto televizor tomosha qilish. Bundan tashqari, internet talabalar uchun ma'lumotlarga kirishni ancha osonlashtirdi. Bu albatta ijobiy omil. Ammo shuni ta'kidlash kerakki, internetdagi ma'lumotlar har doim ishonchli emas.

Foydalanilgan adabiyotlar.

1. Babaeva yu. D., Voyskunskiy A. E., Smyslova O. V. Internet: ta'siri shaxs uchun // Internetdagi gumanitar tadqiqotlar / Ed.- M., Mojaysk-Terra, 2000,
2. Voyskunskiy A. E. internetaddiction fenomeni bo'yicha psixologik tadqiqotlar / ekologik psixologiya bo'yicha 2-Rossiya konferentsiyasi. Tezislari. (Moskva, 2000 yil 12-14 aprel). M.: Ross Ekopsitsentri.
3. Vygonskiy S. I. Internetning salbiy tomoni. Bilan ishlash psixologiyasi kompyuter va tarmoq. - M.: Feniks, 2010 Yil.
4. Gordeeva T. O. muvaffaqiyat motivatsiyasi psixologiyasi. - M.: Ma'nosakademiya, 2006 Yil.
5. Internetga qaramlik: psixologik tabiat va rivojlanish dinamikasi/ komp. A. E. Voyskunskiy M.: Akropol, 2009 yil
6. Yosh K. S. tashxis-internetga qaramlik // dunyo Internet, 2000 yil
7. Бадритдинова, М. Б. (2014). НЕКОТОРЫЕ СОВРЕМЕННЫЕ ВОПРОСЫ ПСИХОЛОГИИ ОБУЧЕНИЯ. *ИНСТИТУТЫ И МЕХАНИЗМЫ ИННОВАЦИОННОГО РАЗВИТИЯ: МИРОВОЙ ОПЫТ И РОССИЙСКАЯ ПРАКТИКА*, 37.
8. Badritdinova, M. B., & Rustamova, T. N. (2021). PSYCHOLOGICAL CHARACTERISTICS OF DEVELOPMENT OF THINKING IN STUDENTS IN THE EDUCATIONAL PROCESS. *Science and Education*, 2(2), 331-337.
9. Бадритдинова, М. Б., & Тургунпулатова, М. (2023). ПСИХОЛОГИЧЕСКИЕ ОСОБЕННОСТИ РАЗВИТИЯ ПОЗНАВАТЕЛЬНОГО СТИЛЯ В ОБРАЗОВАТЕЛЬНОМ ПРОЦЕССЕ. *ОБРАЗОВАНИЕ НАУКА И ИННОВАЦИОННЫЕ ИДЕИ В МИРЕ*, 16(1), 25-29